

I

Leven en dood hadden commissaris Lefèvre geleerd om te houden van poëzie en lichtekooien. Hoewel Paul Lefèvre 53 was, kon hij niet zeggen welke van de twee het hoogst in zijn aanzien stond. De poëzie was de abstracte emotie die haar wortels had in de oertijd voor het ontstaan van de taal. De paringsdaad kroop als een voorhistorische hagedis door de hersenen en beet wanneer het haar paste.

Vanavond wilde de commissaris het reptiel voeden dat altijd op zoek was naar koesterende warmte. Het vooruitzicht maakte hem gevoelig voor de esthetiek van het bordeelbezoek. Zijn grote lichaam, overdekt met stugge, grijze haren, was gewassen en geparfumeerd. Het herinnerde zich jaren van overvloed en mannelijkheid. Het glansde van rijke oliën. Lefèvre had zijn schaamharen even ordelijk geknipt als zijn korte baard. Hij was klaar om het juk van het kruis te dragen.

Hij was in zijn leven meer francs aan de *cocottes* kwijtgeraakt dan hem lief was. Maar hij begeerde geen dure rokkostuums of een wandelstok met een albasten knop. In ruil had hij herinneringen: een haarlok voor de ogen, een gul neerwaarts vallende borst *à la levrette*, het trillen van een dijbeen in gedempt lamplicht. Ze overvielen hem op onverwachte momenten en susten de onrust.

De commissaris had sinds een half jaar een favoriete, een

vrouw met faunallures, een buitenstaander, net zoals hijzelf. Het was niet goed om zich aan één vrouw te binden, zelfs al was het een courtesane. De klauwen van het vrouwenhart waren gretig. Je kon beter ongrijpbaar blijven. Maar de lichtekooi fascineerde de commissaris door haar weke behaagzucht. Een vuurvlieg in barnsteen was ze. In vergelijking met haar zou een andere *cocotte* tegenvallen. *Dan neem je er twee*, Paul vermaande hij zich doorgaans. De uitvoering van dat besluit bleef echter uit. Lefèvre stak het op de leeftijd.

Een aangename prikkeling in zijn borst maakte zijn stap zwierig. Wat ooit gestart was als de seksuele hygiëne van een prille veertiger, was uitgegroeid tot een roesmiddel dat sterker was dan opium. Gewoonlijk liep de commissaris zwaaiend met zijn wandelstok door de fraaie *Chaussée d'Antin* die werd beschenen door het koele licht van L'Opéra, die drie jaar geleden, in 1867, met ruime middelen was verbouwd. Maar vanavond had zijn gestalte, die ondanks de goede snit van zijn kostuum ruig en vierkant bleef, een gejaagd air. Lefèvres ogen dwaalden af naar de blinkende koetsen waarmee de grote courtesanes naar de binnenplaatsen van de paleizen werden gebracht, waar dienaars in livrei hen opwachtten om hen te escorteren naar hun *aimant*. De aan de grenzen van Frankrijk oprukkende 'pinhelmen en doodskoppen', zoals de Pruisische troepen in *Le Moniteur* waren genoemd, hadden blijkbaar een flinke invloed op de libido van de adel.

In dezelfde *Moniteur* had Lefèvre een paar uren eerder gelezen dat Baudelaire drie jaar na zijn dood werd beschouwd als een groot Frans literator. Baudelaire had trouwens, zo vermeldde het artikel, deze rampzalige oorlog voorspeld. Lefèvre had slechts één optreden van het lijkleke individu, een genie naar het schijnt, bijgewoond. Maar de woorden van de dichter, die volgens de geruchten toen al aan syfilis leed, wat zijn

uitpuilende en metaalachtig glanzende ogen verklaarde, hadden als wijnslakken een spoor in hem achtergelaten. Het was net iets voor de Franse bourgeoisie om een dichter die ze tijdens zijn leven had uitgekotst en vervolgd, jaren na zijn overlijden aan haar borst te koesteren.

Lefèvre bewoog zijn lippen automatisch toen strofen van *Les Deux Bonnes Soeurs* met hun krachtige timbre zijn geheugen binnendrongen. Zijn verstand zei hem dat hij de volgorde van de versregels verhaspelde. Zijn hart vertelde hem dat alles wat hij wilde weten over het leven, besloten lag in enkele flarden van het gedicht.

Losbandigheid en Dood, het zijn twee lieve meisjes (...)

Kist en Alkoof, zij bieden vruchtbaar vloekend

Om beurten, zoals twee trouwe zusters

Verschrikkelijk genot en gruwelijke zoetheid

De laatste versregel wreef zich als een onzichtbare sater tegen de commissaris aan, toen hij achter een van de chique gevels van de grote bordello's van de Chaussée d'Antin een vrouwenstem hoorde gillen.

2

In de vestibule hingen schilderijen van Bouguereau, een aanduiding van weelde want de artiest vroeg forse prijzen. Zelfs terwijl Lefèvre de met een dik tapijt belegde trap oprende, wierp hij een afkeurende blik op de klassieke taferelen van de schilder die het symbool was geworden van de strakke richtlijnen van *L'Académie* over het realisme in de schilderkunst. De gil-

lende vrouwenstem klonk opnieuw boven hem. Lefèvre had zijn revolver in de linkerhand, zijn politie-embleem in de andere. Geruis van tule boven aan de trap. Een oudere vrouw met een tulband, en *vogue* bij mondaine hoeren, stond hem handenwringend op te wachten. Lefèvre gokte erop dat zij de conciërge was, legde zijn vinger op de lippen toen zij haar mond opende en stak zijn politie-embleem naar voren. Hij bracht zijn mond tot vlak bij haar hals, wees naar de deuren op de overloop en fluisterde: “Welke?”

Ze keek hem met spitse lippen aan. Haar ogen waren onzeker, maar stonden niet verbaasd noch afkeurend. Lefèvre zag dat ze een leven achter de rug had van geheime ontmoetingen en glimlachjes achter kanten servetten. Ze wees naar kamer twaalf.

Lefèvre naderde behoedzaam, maar de deur zwaaide al open en een jonge vrouw in een overdadig gefrissoneerd negligé dat de geur van absint en een vleug muskus verspreidde, kwam naar buiten rennen. “Daarbinnen?” vroeg de commissaris. Hij was vaak tussenbeide gekomen in liefdesdrama’s. Als *officier de paix* moest hij toezien op de goede zeden. Lefèvre hield niet van goede zeden, maar wel van discretie. Daarom klemde hij afkeurend de kaken open toen hij binnen geen verontwaardigde klant vond die als gevolg van te veel wijn zijn mannelijkheid niet in stelling kon brengen en zijn geld terugeiste, maar een lijk. De scheefgetrokken gelaatsspieren deden denken aan de elektrofysische experimenten van de arts Guillaume Duchenne de Boulogne, waar Lefèvre nog maar pas fotografische afbeeldingen van had gezien. De Boulogne, volgens velen een gevaarlijke gek, bracht elektroden op mensen aan om hun spierreacties in kaart te brengen. Op het gezicht kon je volgens hem met elektrische impulsen een immens lijden suggereren zonder dat de patiënt iets voelde.

Deze man had ongetwijfeld wél iets gevoeld: de afschuwelijke krampen van een of ander vergif. Strychnine? De commissaris miste de geur van bittere amandelen. Lefèvre mompelde een vloek. Daar ging zijn avond die hij in lepeltespositie met zijn raadselachtige Claire de la Lune had willen doorbrengen.

Hij bukte zich over het lichaam. Op het lijk lag een slordig papiertje met daarop flarden van een gedicht, kriskras neergeschreven, alsof de schrijver dronken was, of ten prooi aan een heftige emotie.

*Losbandigheid en Dood, het zijn twee lieve meisjes
Kist en Alkoof, zij bieden vruchtbaar vloekend
Om beurten, zoals twee trouwe zusters
Verschrikkelijk genot en gruwelijke zoetheid*

Een naald leek in Lefèvres linkeroog te prikken. Hij schudde verbaasd het hoofd. Een flauwe glimlach verscheen op zijn lippen. Een moordenaar die gedachten kon lezen, hoe toepasselijk op een avond als deze.

Er was nog meer. De commissaris voelde het zonder er de vinger op te kunnen leggen. Hij bestudeerde het handschrift. De ietwat smalende trek om zijn lippen verdween. Hoewel hij het handschrift niet dadelijk kon thuisbrengen, was het hem bekend.

Hij bestudeerde de vermoorde man van dichterbij en merkte op de rechterpols een tatoeage die een mythisch dier voorstelde.

Terwijl hij keek, speelde het gedempte licht van de schaars opgestelde olielampen in het boudoir een spelletje met zijn waarnemingsvermogen.

De tatoeage leek even van kleur te veranderen.

De Chaussée d'Antin? Volgens de koetsier was er iets gebeurd in één van de chique bordelen daar. Inspecteur Bernard Bouveroux trok een scheve grijns. Geen wonder dat de commissaris zo snel op de plaats van de misdaad aanwezig was. Bouveroux kende Lefèvres interesse voor lichtekooien. In zulke omstandigheden kon er blijkbaar zelfs een koets af om zijn assistent ter plaatse te brengen. Bouveroux wierp tijdens het aantrekken van zijn vest een blik uit het raam op de koetsier die met een olielamp op de bok op hem zat te wachten. Het rijtuig leek misplaatst in de donkere rue du Jardinot. De inspecteur woonde op de linkerkant van de straat waar bemiddelde kooplui in de 18de eeuw fantasieloze, maar ruime woningen hadden gebouwd die nu opgedeeld waren in appartementen voor huurders die het niet erg breed hadden. Niettemin waren ze een stuk beter af dan de bewoners van de rechterkant: kleine, lage huisjes, donker, schots en scheef, bevolkt door arbeidersgezinnen met grote troepen kinderen die de po 's ochtends door het venster kieperden. Terwijl hij zijn overjas zocht, kneedde de inspecteur zijn maag die hem al meer dan twintig jaar ongemak bezorgde. Eind augustus en je kon al niet meer zonder een flinke hoeveelheid cokes voor de kachel. Of de straat op zonder overjas en hoed. De kachel brandde niet. De steenkoolprijzen waren door de oorlog met de Pruisen de hoogte ingeschoten. Er hing een reumatisch sfeertje in de kamer. Bouveroux rilde, maar niet door de opkomende herfstkou. Een nachtmerrie had volgens de onderzoekers van de menselijke geest wel degelijk een betekenis, had hij gelezen. Terwijl de inspecteur in het naar waterzooi ruikende trappenhuis naar beneden liep, wist hij zich geen raad met de symbo-

liek van de droom waaruit de koetsier hem gewekt had. Alleen een ellendig gevoel was overgebleven; een eenzaamheid die zich als een touw om zijn keel slingerde. Hij had Marthe weer gezien. Ditmaal niet als een stralende verschijning, een wezen dat op een engel leek, maar als een baken van smart. Bouveroux hoopte dat dit beklemmende beeld het gevolg was van de grote hoeveelheden met azijn aangelengde wijn die hij de avond daarvoor had gedronken. “Marthe, wanneer zal het voorbij zijn?” dacht hij toen hij buitenkwam en door het licht van de koetslamp in de van regen glimmende kasseien een vage schaduw van zichzelf zag.